

СТРОКИ СІВБИ ТА ФОНИ ЖИВЛЕННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТИ АДАПТИВНОЇ СЕЛЕКЦІЇ НОВИХ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ

За глобальних змін клімату, які останніми роками все більш відчутні на території України, досить актуальними є дослідження стосовно реакції сортів-інновацій на окремі елементи технології вирощування. Кожен із елементів технології є складовою частиною врожайності – показника адаптивності, який відображає комплексну дію факторів, які впливають на рослини пшениці у період їх онтогенезу.

В умовах 2009 та 2010 років досліджували сорти Легенда миронівська, Оберіг миронівський та Світанок миронівський (проходять державне сортовипробування України), стосовно формування у них продуктивності та показників якості зерна в залежності від строків посіву (20.09; 27.09 та 5.10) та фонів живлення ($N_{60}P_{60}K_{60}$ (основне) – контрольний варіант; $N_{60}P_{60}K_{60} + N_{30}$ VIII етап органогенезу (е.о.) та $N_{60}P_{60}K_{60} +$ мікроелементи на IV е.о. (Інтермаг-зернові (20 мл/10 л H_2O) +Інтермаг – титан + сульфат амонію (10 кг/га) та VII е.о. (Інтермаг – зернові (20 мл/ 10 л H_2O) + купрум форте (10 мл / 10 л H_2O)).

Згідно з даними дисперсійного аналізу із визначення впливу різних чинників (погодних умов років досліджень, строків посіву, фонів живлення та генотипу) на формування продуктивності сортів пшениці озимої свідчать про різнонаправленість їх дії. Так, в умовах 2009 р. продуктивність сортів на 33,2% залежала від генотипу сорту, у 2010 р. – 70,7%. Аналогічні відмінності відмічені по впливу строків посіву (32,2% та 13,7% відповідно), строки посіву + сорт (5,1% та 1,1%) та ін., що підтверджує про можливість збільшення продуктивності сортів за рахунок оптимального поєднання цих факторів.

По сортах і варіантах досліджень урожайність відмічена вищою в умовах 2009 р. у порівнянні із 2010 р., що підтверджує вплив погодно-кліматичних умов на формування даної ознаки.

Максимальний урожай сортів Легенда миронівська (9,1 т/га), Оберіг миронівський (9,33 т/га) отримано за сівби 5.10 та Світанок миронівський (9,20 т/га) при посіві 27.09 у 2009 р. на фоні $N_{60}P_{60}K_{60} + N_{30}$ VIII е.о. свідчить про високий генетичний потенціал продуктивності.

Достовірні та стабільні за роками прибавки по урожайності за посіву 27.09 у порівнянні із посівами 20.09 та 5.10 по сортах Легенда миронівська (1,42-0,69 т/га), Оберіг миронівський (1,1-1,51 т/га) та Світанок миронівський (0,73-1,13 т/га, відповідно у 2009 та 2010 рр.) дають підставу стверджувати, що оптимальним строком посіву для даних сортів слід вважати 27.09. При застосуванні фонів із добавкою N_{30} та мікроелементів до основного добрива за посіву 27.09 поряд із збільшенням урожайності відмічено поліпшення показників якості зерна (вмісту клейковини, показника седиментації, сили борошна, натуре зерна, об'єму хліба). Пізній строк посіву (5.10) не завжди гарантує отримання високої врожайності. Тому строки сівби повинні узгоджуватися, насамперед, відповідно до погодних умов року посіву.

